

Puitesopimus kuntatekniikan yhteistyöstä HSY:n ja sen jäsenkuntien kesken sekä jatkotoimenpiteet sen täytäntöönpanoksi

VD/4847/00.04
J-VN/HW/JB

Pääkaupunkiseudulla pääasiallisena vesihuoltolaitoksena toimii HSY. Vesihuoltolaitoksen toimintaa säätelee keskeisesti vesihuoltolaki (9.2.2001/119, ennakoidut muutokset 1.9.2014 alkaen: HE 218/2013 hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vesihuoltolain sekä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta). Sammutusveden toimittamisen osalta toimintaa säätelee lisäksi pelastuslaki (29.4.2011/379) ja hulevesijärjestelmän osalta jatkossa merkittävästi myös maankäyttö- ja rakennuslaki (edellä mainittu HE 218/2013).

Lainsäädäntöä tarkentavat HSY:n vesihuollon toimintaperiaatteet on sovittu sen jäsenkuntien (Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa) kaupunginvaltuustojen hyväksymissä Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän perussopimuksessa ja Sopimuksessa pääkaupunkiseudun vesi- ja viemärilaitostointojen yhdistämisen periaatteista ja edellytyksistä, liitteineen. Sopimusten keskeisenä tavoitteena on jäsenkuntien tasapuolinen kohtelu vesihuoltoyhteistyössä.

Tasapuolinen kohtelu edellyttää joidenkin nykyisten toimintatapojen yhtenäistämistä kunkin jäsenkunnan ja HSY:n kesken. Yhtenäisten toimintatapojen valmistelua varten käynnistettiin vuonna 2010 jäsenkuntien ja HSY:n kesken ns. Kuntatekniikan yhteistyöprojekti, joka valmistui keväällä 2012. Sen lähtökohtina olivat lainsäädäntö, edellä mainittu HSY:n perustamisvaiheen sopimukset sekä nykyiset käytännöt.

Kuntatekniikan yhteistyöprojektin tulosten pohjalta jäsenkunnat ja HSY ovat neuvotelleet edelleen "Puitesopimuksen kuntatekniikan yhteistyöstä HSY:n ja sen jäsenkuntien kesken". Puitesopimus on liitteenä 1. HSY:n osalta toimivalta sopimuksen tekemiseen on HSY:n hallituksella. Puitesopimuksen ydinsisältönä ovat kustannusvaikutuksia aiheuttavat periaatteet.

Hulevesijärjestelmän vastuujon periaatteita valmisteltiin Kuntatekniikan yhteistyöprojektissa. Vesihuoltolaki ja maankäyttö- ja rakennuslaki ovat kuitenkin muuttumassa, ja hallituksen esityksen mukaan vastuu hulevesien kokonaishallinnasta siirtyisi maankäyttö- ja rakennuslain säätämänä kunnalle. Lakimuutokset toisivat myös muutoksia osapuolten oikeuksiin periä hulevesimaksuja. Ennakoitujen lakimuutosten johdosta hulevesijärjestelmään liittyviä kysymyksiä ei ole käsitelty puitesopimuksessa. Neuvotteluja asiasta tulee jäsenkuntien ja HSY:n kesken jatkaa, joko osana jäljempänä kuvatun seurantaryhmän työtä tai muulla yhteistyöfoorumilla.

HSY:n ja jäsenkuntien kesken on allekirjoitettu loppuvuodesta 2009 sopimus (HSY:n hallituksen päätös 20.11.2009), jolla jatkettiin silloisten vesihuoltolaitosten ja jäsenkuntien välisten yhteistyösopimusten voimassaoloa HSY:n ajalle. Kyseiset yhteistyösopimukset olivat pääosin vesihuoltolaitosten ja jäsenkuntien kuntatekniikan organisaatioiden välisiä palvelusopimuksia. Sopimus jatkoi myös muita kuntatekniikan yhteistyöhön liittyviä keskinäisiä sitoumuksia. Vuonna 2009 allekirjoitetun sopimuksen nimenä oli Puitesopimus kuntateknisten töiden toteuttamisesta yhteistyössä. Samankaltaisista nimistään huolimatta nyt käsitellyssä oleva sopimus ja vuoden 2009 sopimus ovat tarkoitukseltaan erilaisia. Vuonna 2009 allekirjoitetun sopimuksen tarkoituksena oli varmistaa HSY:n ja jäsenkuntien välisen yhteistyön jatkuvuus siirtymävaiheessa. Nyt käsitellyssä oleva sopimus määrittää yhteisiä toimintatapoja kaupunkien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, ja sen pohjalta on tarkoitus päivittää aiempien vesihuoltolaitosten aikaiset palvelusopimukset yhteisten periaatteiden mukaisiksi jäljempänä kuvatulla tavalla.

Puitesopimuksen sisältö

Puitesopimus täsmentää lainsäädännössä, HSY:n perussopimuksessa ja Sopimuksessa pääkaupunkiseudun vesi- ja viemärilaitostointojen yhdistämisen periaatteista ja edellytyksistä

kirjattuja jäsenkuntien ja HSY:n vastuita ja yhteistyötä sekä työ- ja kustannusjakoa koskien vesihuollon toiminta-alueen laajentumista, vesihuoltoinvestointien ohjelmointia, suunnittelua, ja rakentamista sekä vesihuoltojärjestelmän ylläpitoa. Puitesopimuksen ydinsisältönä ovat kustannusvaikutuksia aiheuttavat periaatteet.

Puitesopimus kattaa seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vesihuollon kehittämissuunnitelmien laatimisen periaatteet
- HSY:n vesihuollon toiminta-alueen määrittäminen
- HSY:n vesihuollon laajentumisen kustannusjako
- HSY:n vesihuoltoverkoston sijoittaminen
- HSY:n vesihuoltoverkoston siirtäminen
- Yhteishankkeiden kustannusjakoperiaatteet
- Palveluiden ostamisen ja myynnin yleiset periaatteet jäsenkuntien ja HSY:n kesken
- Jäsenkuntien HSY:lle tarjoamat suunnittelu-, rakennuttamis- ja rakentamispalvelut
- Hankintayhteistyö
- Yleisen sammutusveden toimittaminen HSY:n vesijohtoverkostosta
- HSY:n jäsenkunnille tarjoamat muut vesihuoltoon liittyvät palvelut
- HSY:n verkoston sijaintitiedot ja sijaintipalvelut
- HSY:n ylläpitämä asukkaille suunnattu tieto

Puitesopimuksen täytäntöönpano

Aiempien vesihuoltolaitosten ja jäsenkuntien kesken laaditut palvelusopimukset, joiden voimassaoloa on jatkettu HSY:n ajalle, tulee päivittää puitesopimuksen mukaisiksi. Lähtökohtaisesti kaikesta palvelutuotannosta tulee laatia palvelusopimus, joten sopimustarve tulee tarkistaa myös sellaisten tehtävien osalta, joista palvelusopimusta ei aiemmin ole ollut. Palvelusopimukset ovat lähtökohtaisesti HSY:n ja yhden jäsenkunnan yhden hallintokunnan välisiä sopimuksia, joten niitä kutsutaan jatkossa kahdenvälisiksi palvelusopimuksiksi. Kahdenvälisten palvelusopimusten päivittäminen tai laatiminen puitesopimuksen pohjalta on keskeinen keino puitesopimuksen täytäntöönpanoksi.

Puitesopimuksessa on myös kohtia, joihin ei liity osapuolten välistä palvelutuotantoa ja joita sovelletaan siten suoraan, ilman tarkempia sopimuksia. Nämä sopimuskohdat ovat luonteeltaan yhteistoiminnan periaatteita tai vesihuollon investointikustannusten jakoa kuvaavia. Suora soveltaminen koskee mm. vesihuollon kehittämissuunnitelmien laatimisen periaatteita, HSY:n vesihuollon toiminta-alueen määrittämistä, HSY:n vesihuollon laajentumisen kustannusjakoa, HSY:n vesihuoltoverkoston sijoittamista ja HSY:n vesihuoltoverkoston siirtämistä.

Puitesopimuksen täytäntöönpano tapahtuu vaiheittain. Heti sopimuksen tultua voimaan otetaan käyttöön suoran soveltamisen piirissä olevista asioista sovitut periaatteet, lukuun ottamatta osapuolille välittömiä kustannusvaikutuksia aiheuttavia periaatteita, jotka otetaan käyttöön 1.1.2015 alkaen. Palvelutuotannon osalta puitesopimus tulee täytäntöönpannuksi laadittavien uusien tai päivitettävien kahdenvälisten palvelusopimusten hyväksymisen myötä, tavoitteellisesti viimeistään 31.12.2015. Aiemmat kahdenväliset palvelusopimukset tai mahdolliset muut päätökset kumoutuvat kuvatus täytäntöönpanon vaiheistuksen mukaisesti.

Kahdenvälisten palvelusopimusten laatiminen

Seuraavassa kuvattu menettely koskee sekä olemassa olevien sopimusten päivitystä että uusien sopimusten laatimista.

Kahdenväliset palvelusopimukset laaditaan yhteisesti sovittavista asiakokonaisuuksista, joita ovat mm. seuraavat:

- vesihuollon suunnittelu ja rakennuttaminen (jäsenkuntien tuottama palvelu HSY:lle)
- vesihuollon rakentaminen (jäsenkuntien tuottama palvelu HSY:lle)

- palopostien ja sammutusvesiasemien suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito (HSY:n tuottama palvelu pelastuslaitoksille/jäsenkunnille)

Asiakokonaisuudet tarkistetaan ja hyväksytään yhteisesti jatkotyön käynnistyessä. Sammutusvesirakenteiden osalta tulee tarkistaa tarvittava sopimusdokumentaatio suhteessa sammutusvesisuunnitelmiin.

Muuttuvan hulevesilainsäädännön täytäntöönpano edellyttää hulevesijärjestelmään liittyvän vastuunjaon, yhteistyön ja keskinäisen palvelujen oston periaatteiden jatkovalmistelua ja sopimista jäsenkuntien ja HSY:n kesken. Näiden yhteisesti sovittavien puitteiden jälkeen hulevesijärjestelmään liittyvästä osapuolten välisestä palvelutuotannosta on mahdollista laatia tarvittavat kahdenväliset palvelusopimukset.

Kahdenväliset palvelusopimukset laaditaan kaksivaiheisesti siten, että kustakin asiakokonaisuudesta laaditaan ensin HSY:n ja kaikkien jäsenkuntien kesken yhteinen sopimusmalli. Sopimusmallit laaditaan puitesopimuksen ja kuntatekniikan yhteistyöprojektin muiden tulosten pohjalta (virkamiestasolla sovitut tarkennukset puitesopimuksen käytännön soveltamiseen). Asiakokonaisuuteen liittyvät kahdenväliset palvelusopimukset laaditaan tämän jälkeen sopimusmallin määrittelemän yhteisen mallin mukaisesti. Jäsenkuntien ja HSY:n toimivaltaiset toimielimet tai viranomaiset hyväksyvät kahdenväliset palvelusopimukset.

Kahdenvälisten palvelusopimusten laatimisen lisäksi jatkotyössä tulee selvittää mahdollisesti tarvittava muu puitesopimusta tarkentava yhteistoiminnan ohjeistus.

Puitesopimuksen kustannusvaikutukset

Puitesopimuksessa esitetyillä periaatteilla pyritään varmistamaan aiheuttamisperiaatteen mukainen kustannusten jako ja keskinäisten kustannusten läpinäkyvyys sopimusosapuolten kesken.

Merkittävimmät kustannusvaikutukset sopimusosapuolille nykytilanteeseen nähden aiheutuisivat esitetyistä kustannusjakomalleista liittyen jäsenkunnan aloitteesta tehtyihin johtosiirtoihin (mm. asemakaavamuutoksista johtuen), palopostien ja sammutusvesiasemien suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitoon sekä vesihuollon laajentumiseen. HSY on arvioinut kustannusvaikutuksia niiltä osin kuin se on tässä vaiheessa ollut mahdollista. Kustannusvaikutukset esitetään otettavaksi budjetoinnissa huomioon vuodesta 2015 alkaen.

Puitesopimuksessa esitetty johtosiirtojen kustannusjakomalli lisäisi HSY:n kustannuksia arviolta 1,5 - 3,0 milj. euroa vuodessa nykytasoon (noin 1,0 milj. euroa vuodessa) verrattuna ja pienentäisi vastaavasti jäsenkuntien johtosiirtokustannuksia. HSY:lle johtosiirroista aiheutuvat kokonaiskustannukset olisivat tällöin arviolta 2,5 – 4,0 milj. euroa vuodessa. HSY:n investointiohjelmaluonnoksessa 2015–2024 johtosiirtokustannuksiin on esitetty varattavaksi 3,0 milj. euroa vuodessa. Puitesopimuksessa esitetty kustannusjakomalli perustuu vastaavaan kustannusjakoon, jota jäsenkunnat soveltavat mm. energiayritysten ja teleoperaattoreiden kanssa.

Puitesopimuksen perusteella HSY alkaisi periä jäsenkunnilta maksuja palopostien suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta (osallistuen myös itse kustannuksiin sammutusvesirakenteista verkostohuoltoon saamansa hyödyn suhteessa). Muutoksen taustalla on muutama vuosi sitten uudistettu pelastuslaki, joka on tarkentanut yhtäältä vesihuoltolaitoksen velvollisuutta toimittaa sammutusvettä vesijohtoverkostostaan pelastuslaitoksen tarpeisiin ja toisaalta kunnan velvollisuutta vastata tämän vesihuoltolaitokselle aiheuttamista lisäkustannuksista. HSY:n lisätulot olisivat arviolta 0,2-1,5 milj. euroa vuodessa pelastuslaitosten määrittämien palvelutasojen mukaisesti. Jäsenkunnille aiheutuisivat vastaavat lisäkustannukset. HSY:n lisätulojen osalta on kuitenkin huomattava, että tehtävät aiheuttaisivat HSY:lle tuloja vastaavat lisäkustannukset joko omana työnä tai palvelujen ostona, sillä kyseessä olisi palvelutason nosto nykyisestä. HSY:n sammutusvesirakenteisiin liittyvä

palvelujen tuottaminen on myös luonteeltaan vesihuoltolain soveltamisalan ulkopuolista toimintaa, joten sen tuotoilla tai kustannuksilla ei tule olla vaikutusta vesimaksuihin.

Vesihuollon laajentumisen osalta puitesopimuksessa esitetään jäsenkunnan osallistumista kustannuksiin sellaisten asemakaavakohteiden osalta, jotka sijaitsevat irrallaan olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta ja sellaisten haja-asutuskohteiden osalta, joiden toteuttamisesta ei ole yhteisesti sovittu kehittämissuunnitelmien laatimisen yhteydessä. Periaatteet pienentäisivät jonkin verran HSY:n kustannuksia ja lisäisivät vastaavasti jäsenkuntien kustannuksia nykyisestä, mutta muutosten suuruutta ei ole tässä vaiheessa mahdollista arvioida. Kustannusvaikutuksia arvioidaan kohteiden yksilöityessä.

Seurantaryhmän perustaminen

Kahdenvälisten palvelusopimusten laatimista varten sekä puitesopimuksen täytäntöönpanoa muutoinkin edistämään ja varmistamaan esitetään perustettavaksi seurantaryhmä, johon jäsenkunnat ja HSY nimeävät edustajansa. Seurantaryhmä myös seuraa puitesopimuksen noudattamista, soveltamista käytäntöön ja tarvetta sopimuksen muutoksille.

Seurantaryhmä perustaa tarvittavat työryhmät sopimusmallien ja kahdenvälisten palvelusopimusten valmistelua varten. Seurantaryhmä hyväksyy sopimusmallit sekä valmistelee kahdenväliset palvelusopimukset jäsenkuntien ja HSY:n hyväksymismenettelyyn.

Seurantaryhmän puheenjohtajana ja kokoonkutsujana toimii HSY:n edustaja. Seurantaryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Seurantaryhmä raportoi työnsä edistymisestä HSY:n jäsenkuntatapaamisissa.

Tekninen lautakunta 3.6.2014 § 11

Apulaiskaupunginjohtaja vs:n esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että se

- a) hyväksyy puitesopimuksen ehdolla, että HSY ja muut jäsenkunnat tekevät vastaavan sisältöiset päätökset
- b) oikeuttaa maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala tekemään siihen tarvittaessa merkitykseltään vähäisiä muutoksia
- c) oikeuttaa maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala nimeämään kaupungin edustajat perustettavaan seurantaryhmään
- d) velvoittaa osaltaan seurantaryhmän huolehtimaan kahdenvälisten palvelusopimusten laatimisesta ja muista sille asetetuista tehtävistä
- e) oikeuttaa teknisen lautakunnan hyväksymään puitesopimuksen pohjalta laadittavat kahdenväliset palvelusopimukset

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Seuraavat asiaan liittyvät oheismateriaalit löytyvät kokouksen asiakirjoista:

- Taustaraportti sopimukselle "Puitesopimus kuntatekniikan yhteistyöstä HSY:n ja sen jäsenkuntien kesken"
- HSY:n hallituksen päätös 20.11.2009 puitesopimuksen tekemisestä jäsenkuntien kuntateknisten palveluiden käytöstä

Kaupunginhallitus 9.6.2014 § 40

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä puitesopimus ehdolla, että HSY ja muut jäsenkunnat tekevät vastaavan sisältöiset päätökset,
- b) oikeuttaa maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala tekemään siihen tarvittaessa merkitykseltään vähäisiä muutoksia,
- c) oikeuttaa maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala nimeämään kaupungin edustajat perustettavaan seurantaryhmään,
- d) velvoittaa osaltaan seurantaryhmä huolehtimaan kahdenvälisen palvelusopimusten laatimisesta ja muista sille asetetuista tehtävistä, ja
- e) oikeuttaa tekninen lautakunta hyväksymään puitesopimuksen pohjalta laadittavat kahdenväliset palvelusopimukset.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Puitesopimus kuntatekniikan yhteistyöstä HSY:n ja sen jäsenkuntien kesken

Täytäntöönpano: maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 09 8392 2427, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi